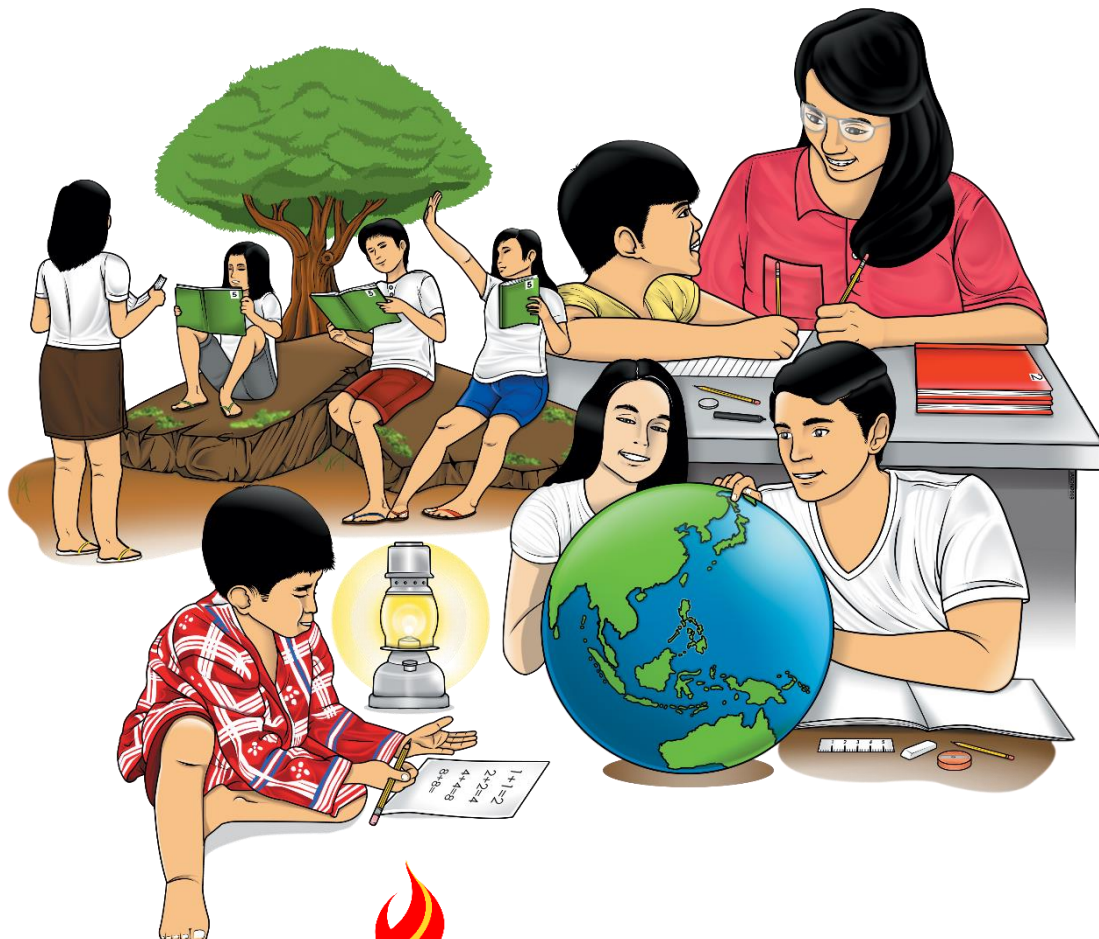

Filipino

Unang Markahan – Modyul 2:

Kuwentong - Bayan:

Mga Pahayag Sa Pagbibigay Ng Mga Patunay

Filipino – Baitang 7
Alternative Delivery Mode
Unang Markahan – Modyul 2:
Kuwentong Bayan: Mga Pahayag sa Pagbibigay ng mga Patunay
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo Sa Pagsusulat Ng Modyul

Manunulat:	Mylen E. Dongosa
Editor:	Lelita A. Laguda Alice B. Maglinte
Tagasuri:	Sally A. Palomo
Tagaguhit:	Naomi Papas Swelyn E. Forro
Tagalapat:	Guinevier T. Allosa
Tagapamahala:	Allan G. Farnazo Gilbert Barrera Arturo Tingzon Peter Van C. Ang-Ug Juliet F. Lastimosa Sally A. Palomo Gregorio O. Ruales

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region XII

Office Address: Department of Education – Region XII
Office Address: Regional Center, Brgy. Carpenter Hill, City of Koronadal
Telefax: (083) 2288825/ (083) 2281893
Email Address: depedroxii.org Email: region12@deped.gov.ph

Filipino

Unang Markahan – Modyul 2:

Kuwentong - Bayan:

Mga Pahayag Sa Pagbibigay Ng Mga Patunay

Paunang Salita

Para sa tagapagdaloy:

Malugod na pagtanggap sa asignaturang **Filipino 7** ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul para sa araling **Kuwentong- Bayan: Mga Pahayag sa Pagbibigay ng mga Patunay!**

Ang modyul na ito ay pinagtulungang dinisenyo, nilinang at sinuri ng mga edukador mula sa pambuliko at pampribadong institusyon upang gabayan ka, ang gurong tagapagdaloy upang matulungang makamit ng mag-aaral ang pamantayang itinakda ng Kurikulum ng K to12 habang kanilang pinanagumpayan ang pansarili, panlipunan at pang-ekonomikong hamon sa pag-aaral.

Ang tulong-aral na ito ay umaasang makauugnay ang mag-aaral sa mapatnubay at malayang pagkatuto na mga gawain ayon sa kanilang kakayahan, bilis at oras. Naglalayon din itong matulungan ang mag-aaral upang makamit ang mga kasanayang pan-21 siglo habang isinasaalang-alang ang kanilang mga pangangailangan at kalagayan.

Bilang tagapagdaloy, inaasahang bibigyan mo ng paunang kaalaman ang mag-aaral kung paano gamitin ang modyul na ito. Kinakailangan ding subaybayan at itala ang pag-unlad nila habang hinahayaan silang pamahalaan ang kanilang sariling pagkatuto. Bukod dito, inaasahan mula sa iyo na higit pang hikayatin at gabayan ang mag-aaral habang isinasagawa ang mga gawaing nakapaloob sa modyul.

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa **Filipino 7** ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul ukol sa **Kuwentong- Bayan: Mga Pahayag sa Pagbibigay ng mga Patunay!**

Ang kamay ay madalas gamiting simbolo ng kakayahan, aksyon at layunin. Sa pamamagitan ng ating mga kamay tayo ay maaaring matuto, lumikha, at magsakatuparan ng gawain. Ang kamay sa tulong-aral na ito ay sumisimbolo na ikaw, bilang isang mag-aaral, ay may angking kakayahang matutuhan ang mga kaugnay na kompetensi at kasanayan. Ang iyong pang-akademikong tagumpay ay nakasalalay sa iyong sarili o sa iyong mga kamay.

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi at icon na dapat mong maunawaan.

Alamin

Sa bahaging ito, malalaman mo ang mga dapat mong matutuhan sa modyul.

Subukin

Sa pagsusulit na ito, makikita natin kung ano na ang kaalaman mo sa aralin ng modyul. Kung nakuha mo ang lahat ng tamang sagot (100%), maaari mong laktawan ang bahaging ito ng modyul.

Balikan

Ito ay maikling pagsasanay o balik-aral upang matulungan kang maiugnay ang kasalukuyang aralin sa naunang leksyon.

Tuklasin

Sa bahaging ito, ang bagong aralin ay ipakikilala sa iyo sa maraming paraan tulad ng isang kuwento, awitin, tula, pambukas na suliranin, gawain o isang sitwasyon.

Suriin

Sa seksyong ito, bibigyan ka ng maikling pagtalakay sa aralin. Layunin nitong matulungan kang maunawaan ang bagong konsepto at mga kasanayan.

Pagyamanin

Binubuo ito ng mga gawaing para sa malayang pagsasanay upang mapagtibay ang iyong pang-unawa at mga kasanayan sa paksa. Maaari mong iwasto ang mga sagot mo sa pagsasanay gamit ang susi sa pagwawasto sa huling bahagi ng modyul.

Isaisip

Naglalaman ito ng mga katanungan o pupunan ang patlang ng pangungusap o talata upang maproseso kung anong natutuhan mo mula sa aralin.

Isagawa

Ito ay naglalaman ng gawaing makatutulong sa iyo upang maisalin ang bagong kaalaman o kasanayan sa tunay na sitwasyon o realidad ng buhay.

Tayahin

Ito ay gawain na naglalayong matasa o masukat ang antas ng pagkatuto sa pagkamit ng natutuhang kompetensi.

Karagdagang Gawain

Sa bahaging ito, may ibibigay sa iyong panibagong gawain upang pagyamanin ang iyong kaalaman o kasanayan sa natutuhang aralin.

Susi sa Pagwawasto

Naglalaman ito ng mga tamang sagot sa lahat ng mga gawain sa modyul.

Sa katapusan ng modyul na ito, makikita mo rin ang:

Sanggunian

Ito ang talaan ng lahat ng pinagkuhanan sa paglikha o paglinang ng modyul na ito.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutin ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagdaloy kung tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong sa iyong mga magulang, sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi. Kaya mo ito!

Alamin

Magandang Buhay!

Naririto akong muli si Kokoy ang iyong kaibigan na nakahandang gumabay sa iyong paglalakbay. Noong nakaraan naglakbay tayo sa mga isla ng Mindanao at pinag-usapan ang tungkol sa mga kapatid nating Mëranao.

Alam kong handang-handa ka na sa pangalawang modyul at tiyak kong marami ka nang natutuhan sa mga modyul na pinag-aralan nitong mga nakaraang araw. Dagdagan pa natin ha? May inihanda akong bagong modyul para sa iyo. Tiyak na mawiwili ka sa pagsagot sa mga gawaing inihanda ko dito.

Bago pa man dumating sa Pilipinas ang mga Espanyol, ang Pilipinas ay mayroon ng mayamang panitikan. Sa panahong iyon karaniwang binibigkas ang panitikan o ipinapasang salimbibig sa halip na nakasulat. Kabilang sa mga panitikang nabanggit ay ang kuwentong bayan o poklor na kadalasang sumasalamín sa kultura ng lugar na pinagmulan nito.

Isa sa may pinakamayamang panitikan ay ang Isla ng Mindanao, ang ikalawang pinakamalaking pulo sa Pilipinas na matatagpuan sa katimogang bahagi ng kapuluan. Bukod tanging pook heograpikal sa Pilipinas na tirahan para sa karamihan ng mga Moro o Muslim sa bansa.

Kilala ang Mindanao sa kanilang makulay at masining na sining, kultura at tradisyon. Sakop ng kanilang kultura ang pagbuburda, pag-uukit at paghahabi. Ang sarimanok naman ay napakahalagang simbolo sa kanilang literatura. Ito ay sumasagisag sa pagkakaibigan at pagkakasundo. Sila ay naniniwala sa pagiging matapang at determinado sa buhay. Malakas ang kanilang kumpiyansa sa sarili at ito ay kanilang isinasabuhay upang magiging matatag sa laban ng buhay araw-araw. Sa kabila ng modernisasyon ng buhay napapanatilihing buhay ng taga-Mindanao ang mga kulturang kanilang kinagisnan. Patunay lamang ito na sadyang pinapahalagan ng mga mamamayan ang lahi at kulturang kinalakhan.

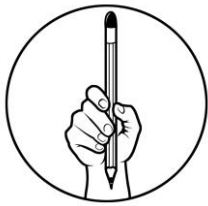
Paano natin mapapatunayan na ang ating mga paliwanag ay kapani-paniwala at katanggap tanggap ang mga impormasyong ito?

Pagyayamanin ng araling ito ang ating mga isipan sa mga Pahayag sa Pagbibigay ng mga Patunay. Handa na ba kayong matuto? Kung handa na, dapat ay inyong basahin ang kabuuan ng modyul na ito.

Ano ang matututuhan mo?

Matapos mong pag-aralan ang modyul na ito ay inaasahan kong matatamo mo ang mga sumusunod na kasanayan:

1. Nabibigyang kahulugan ang mga salitang ginamit sa akda.
2. Natutukoy ang mga pangungusap na nagbibigay ng mga patunay.
3. Nakasusulat ang mga patunay na ang kuwentong-bayan ay salamin ng tradisyon o kaugalian ng lugar na pinagmulan nito

Subukin

Alamin natin kung gaano na ang lawak ng iyong kaalaman sa nilalaman ng modyul na ito. Sagutin mo muna ang sumusunod na mga katanungan.

- A. Basahin at unawain ang mga sumusunod na tanong. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.
1. Tumutukoy sa mga salitang nagsasabi o nagsasaad ng pananalig o paniniwala sa ipinahahayag.
 - A. nagpapatunay
 - B. kapani-paniwala
 - C. nagpapahiwatig
 - D. pagsalaysay
 2. Isang katunayang pinalalakas ng ebidensiya, pruweba o impormasyon na totoo ang pinatutunayan
 - A. dokumentaryong ebidensiya
 - B. kapani-paniwala
 - C. taglay ang matibay na kongklusyon
 - D. may panimula
 3. Makikita mula sa mga detalye ang patunay sa isang pahayag.
 - A. nagpapahiwatig
 - B. pinatutunayan ng mga detalye
 - C. nagpapakita
 - D. nagsasalaysay
 4. Mga ebidensiyang magpapatunay na maaring nakasulat, larawan o video.
 - A. dokumentaryong ebidensiya
 - B. nagpapakita
 - C. nagpapahiwatig
 - D. nagsasalaysay

5. Hindi direktang makikita, maririnig o mahihipo ang ebidensiya subalit sa pamamagitan ng pahiwatig ay masasalamain ang katotohanan
 - A. nagpapahiwatig
 - B. pinatutunayan ng mga detalye
 - C. nagpapakita
 - D. nagsasalaysay
6. Ipinakikita ng salitang ito na ang mga ebidensiya, pruweba, o impormasyon na totoo ang pinatutunayan
 - A. nagpapatunay
 - B. kapani-paniwala
 - C. nagpapahiwatig
 - D. nagsasalaysay
7. Salitang nagsasaad na ang isang bagay na pinatutunayan ay totoo o tunay.
 - A. nagpapahiwatig
 - B. nagpapatunay
 - C. kapani-paniwala
 - D. nagsasalaysay

B. Lagyan ng tesk (✓) ang kahon kung ang pahayag ay naglalahad ng patunay at ekis (✕) naman kung hindi.

- ☐ 8. Malaking pinsala ang naidulot ng paglaganap Covid - 19 sa ekonomiya ng ating bansa.
- ☐ 9. Ayon kay senador Loren Legarda, ang talamak at lumalalang deforestation ay sa mga watershed ay kabilang sa mga dahilan kung bakit kinakapos ang suplay ng koryente sa rehiyon.
- ☐ 10. Pinatutunayan ng mga dokumentaryong ebidensiya na ang Pilipinas ay bansang pinakalantad sa mga bagyo dahil sa kinalalagyan nito at sa mahigit pitong libong islang lantad sa sa hangin at ulang dala ng bagyo.
- ☐ 11. Ang tulong mula sa iba't-ibang bansa na umabot sa mahigit 14 bilyong piso ang nagpapakita sa likas na kabutihang-loob ng tao anuman ang kulay ng balat at lahi nito.
- ☐ 12. Ayon sa WHO, ang mga *respiratory droplet* at pagdiit sa ibabaw ng mga bagay na may virus ang nananatiling pangunahing pamamaraan ng transmission ng COVID-19 virus na SARS-COV-2 sa mga tao.
- ☐ 13. Malungkot na makita ang ilan nating kababayang nawawalan ng mga mahal sa buhay at ari-arian.
- ☐ 14. Ayon sa pahayag ni Presidential Spokesperson Harry Roque, mayroon nang nakikita ang pamahalaan na 'flattening of the curve' ng mga kaso ng COVID - 19 sa bansa.
- ☐ 15. Kaya naman, magkaisa at magtulungan tayong lahat para sa ikabubuti ng lahat ng mga Pilipino

Aralin

2

Kuwentong - Bayan

A. PANITIKAN:

Manik Buangsi

Kuwentong-bayan ng Zamboanga

B. WIKA AT GRAMATIKA:

Mga Pahayag sa Pagbibigay ng mga Patunay

Pinakamahalagang Kasanayan sa Pampagkatuto:

Nagagamit nang wasto ang mga Pahayag sa Pagbibigay ng mga Patunay
(F7WG-Ia-b-1)

Balikan

Kumusta ang pagsagot mo? Nakuha mo ba ang tamang sagot? Magaling! Kung gayon ikaw ay handa na sa pagtalakay ng bagong aralin.

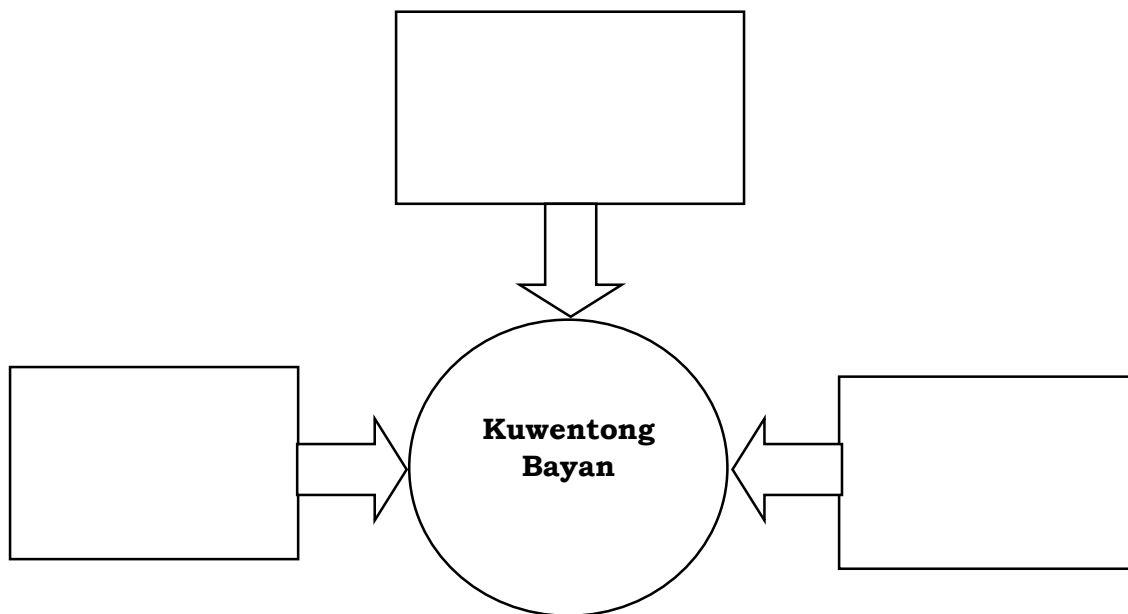
Ngunit bago ang lahat, muli nating balikan ang Isla ng Mindanao na tinaguriang "Lupang Pangako" o Land of Promise. Pangalawa sa tatlong malalaking isla na bumubuo sa Pilipinas, bihirang bisitahin ng bagyo at maliban dito ay busog sa mga likas na yaman at pangunahing produkto, at higit sa lahat ang Mindanao ay puno ng mga makukulay na kuwento na nakakubli sa angking ganda nito. Isa na nga rito ang **Kuwentong -bayan**

Ano ba ang kuwentong -bayan? Halina't ating muling sariwain.

Ang kuwentong - bayan ay bahagi ng ating katutubong panitikang nagsimula bago pa man dumating ang mga Espanyol. Ito'y lumaganap at nagpasalin-salin sa iba't ibang henerasyon sa paraang pasalindila o pasalita. Nasa anyong tuluyan ang mga kuwentong-bayan at karaniwang naglalahad ng kaugalian at tradisyon ng lugar kung saan ito nagsimula at lumaganap.

Mag-isip ng mga kilalang kuwentong bayan sa Pilipinas. Isulat sa grapikong pantulong sa ibaba ang mga nakalap na impormasyon saka sagutin ang mga katanungan sa ibaba

1. Anong katangian ng kuwentong - bayan ang nahinuha mong nagsasaad sa kahalagahan nito sa kultura ng isang bayan? Bakit?
2. Bakit makabuluhan para sa mga Pilipino na alamin ang mga kuwentong bayan nito partikular sa Mindanao?
3. Ano ang tila masasalamang mo sa kasalukuyang kalagayan ng lugar kung saan nagmula ang kuwentong-bayang nakalap? Ano-anong detalye mula sa kuwento ang makapagpapatunay sa iyong sagot?
4. Anong ebidensiya mula sa kuwentong - bayan ang magpapatunay sa mga kaugalian ng mga mamamayan na nakatira sa lupain ng Mindanao?

Tuklasin

Handa ka na ba sa susunod na gawain? Magaling! Bago natin basahin ang nakasasabik na kwentong-bayan ay lalinangin muna natin ang iyong kaalaman sa talasalitaan. Galingan mo!

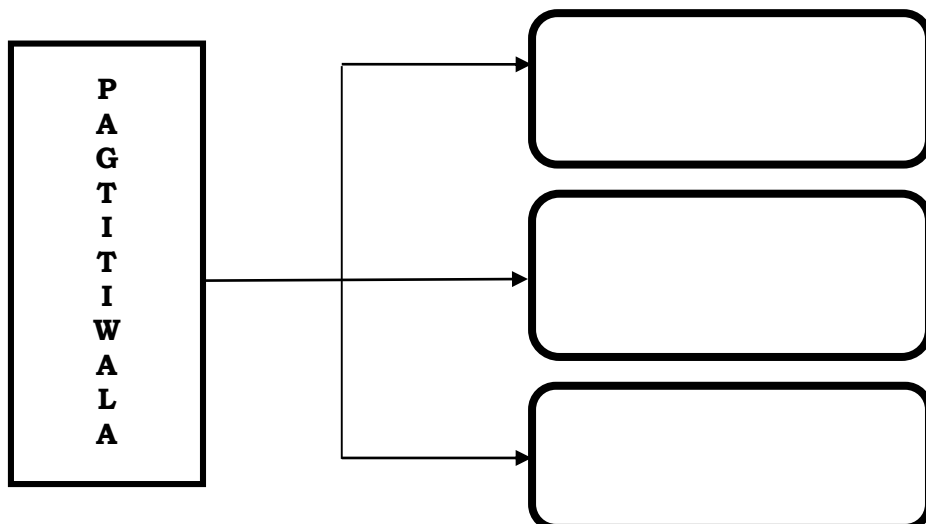

A. Pagpapalawak ng Talasalitaan.

Guhitan ang salitang nasa loob ng panaklong na kasingkahulugan ng mga salitang naka-italisado sa loob ng pangungusap.

1. Sa kabilang dako, *nangimbulo* ang mga kapatid ni Tuan Putli sa kanyang magandang kapalaran (nainggit, natuwa, nalito)
2. Ang mga dahon ng mga damo sa paligid ay nagmistulang *kris* (alaga, panakot, patalim)
3. Lalabas si Manik Buangsi at panonoorin ang mukha ng isang magandang *dayang-dayang* (kasintahan, dalaga, mangingibig)
4. Nang magdalaga si Tuan Putli ay maraming *dugong bughaw* ang lumigaw sa kanya (mahirap, maharlika, bughaw ang kulay ng dugo)
5. Siya ay isang nilalang na walang kamatayan at nakatira sa pook ng mga *bathala* (diyos, ermitanyo, manggagamot).

B. Ilahad sa grapikong pantulong kung paano mo mapangangalagaan ang iyong mabuting relasyon sa mahahalagang tao sa iyong buhay.

Suriin

Alamin natin sa akdang nagmula ng Zamboanga kung gaano kahalaga ang pagtitiwala lalo na sa taong mahalaga sa atin. Basahin mo ang halimbawa ng kuwentong-bayan na nagmula pa rin sa Mindanao at pagkatapos ay isagawa ang mga gawaing inihanda.

Manik Buangsi

(Zamboanga)

Noon, may isang sultan na may pitong anak na dalaga. Ang bunso ang pinakamaganda sa lahat. Ang kanyang pangalan ay Tuan Putli. Nang magdalaga si Tuan Putli ay maraming dugong bughaw ang lumigaw sa kanya. Ngunit hindi niya pinansin ang mga ito, sapagkat sa kanyang panaginip nakita na niya ang lalake na kanyang iniibig. Siya si Manik Buangsi. Datapwat si Manik Buangsi ay hindi isang pangkaraniwang tao. Siya ay isang nilalang na walang kamatayan at nakatira sa pook ng mga bathala. Sa panaginip lang niya dinadalaw si Tuan Putli. Dumating ang araw na hindi na matiis pa ni Manik Buangsi ang kanyang pag-ibig kay Tuan Putli. Kung kaya't kinausap niya si Allah. Pumayag naman si Allah na bumaba si Manik Buangsi sa lupa. Si Manik Buangsi ay nag-anyong isang ginintuang bayabas. Napasakamay siya ng isang matandang babaeng pulubi. Nang bigyan ni Tuan Putli ang pulubi ng limos ay ibinigay naman ng pulubi ang prutas sa kanya. "Itanim mo ito sa iyong hardin," ang bilin ng pulubi kay Tuan Putli. "Ang bungang ito ay siyang iyong kapalaran." Itinanim ni Tuan Putli ang bunga. Tumubo agad ito at nagbunga ng marami. Pinitas nito ang pinakamalaki at pinakamagandang bunga at iyon ay dinala niya sa kanyang silid.

Sa loob ng bungang iyon ay naroon si Manik Buangsi. Sa gabi, nagmumula sa bungang iyon ang isang kakaibang liwanag. Pagkatapos, lalabas si Manik Buangsi at panonoorin ang mukha ng isang magandang dayang-dayang. Saka lamang siya bumabalik sa loob ng bunga kapag tumilaok na ang mga manok. Ngunit sa isang pagkakataon ay nakatulog si Manik Buangsi. Nang magising siya ay nakasikat na ang araw. Gayon na lamang ang pagtataka ng dalaga. "Kung gayon, isa kang katotohanan!" bulalas ni Tuan Putli.

Nanatili sina Manik Buangsi at Tuan Putli sa lupa. Sa kabilang dako, nangimbulo ang mga kapatid ni Tuan Putli sa kanyang magandang kapalaran. Hanggang sa maisip ng tatlong dalaga na sirain ang magandang ugnayan ng dalawa.

"Hindi ka dapat magtiwala sa asawa mo," sabi ng isa kay Tuan Putli.

"Maaaring isa lamang siyang masamang espiritu!"

“Maganda siyang lalake,” wika naman ng isa pa. “Sigurado mo bang ikaw lang ang babaeng minamahal niya?”

“Sa tingin ko ay isa ka lamang sa mga babaeng dumaan sa buhay niya,” sabi sa kanya ng isa pa. “Paluluhain ka niya balang araw!”

Dahil sa patuloy na paninira ng kanyang mga kapatid ay tuluyan nang nalason ang kanyang isipan. Naging selosa si Tuan Putli sa kalaunan. Palagi niyang inaaway si Manik Buangsi. Ipinasiya niyang bumalik na siya sa kanyang pinagmulan. Sa kapangyarihang taglay niya ay naging isang mabikas na puting kabayo at isang kris. Nagsisi si Tuan Putli at nagmakaawang isama siya ni Manik Buangsi. Pumayag si Manik Buangsi.

Sa kanilang paglalakbay ay biglang binalot sila ng makapal na alikabok. Ang mga dahon ng mga damo sa paligid ay nagmistulang kris. Ngunit buong tapang na sinagupa ni Manik Buangsi ang lahat. Hanggang sa dumating sila sa isang mahaba at makipot na tulay. Sa ilalim ng tulay ay isang ilog na kumukulo at mula roon ay maririnig ang daing ng mga nagdurusa. Mahigpit ang yakap ni Tuan Putli sa beywang ng asawa. “Hindi ako magdidilat ng mata,” pangako niya. “Pipikit ako!”

Nagsimula silang tumawid sa makipot na tulay, sakay sa kabayo. Ngunit hindi kaginsa-ginsa, biglang nakarinig ng tinig si Tuan Putli. Siya ang tinatawag nito. “Tuan Putli, Tuan Putli, Tuan Putli!” daing ng tinig. Ang tinig na iyon ay katulad ng kanyang yumaong ina!

Hindi na nakapigil pa si Tuan Putli. Tumingin siya sa ibaba at bigla ring hinigop siya ng isang malakas na hangin pababa.

Wala nang nagawa si Manik Buangsi. At alam niyang nawala na sa kanya nang tuluyan si Tuan Putli. Mahirap talaga para sa isang tao ang umakyat sa langit sapagkat kadalasan ay hindi siya nakikinig sa paalala.

At marami ang katulad ni Tuan Putli. Marami ang katulad niyang ayaw tumulong sa sarili.

Hinalaw sa Literatura ng iba’t ibang rehiyon sa Pilipinas nina Espina, L.D., Plasencia, N.R. at Ramos, V.R. (2009) Mindshapers Co., Inc.

Handa ka na bang sagutin ang mga tanong matapos basahin ang kuwento? Tara na, sagutin mo na!

A. Sagutin mo ang sumusunod na pamprosesong tanong.

1. Anong uri ng pag-uugali mayroon si Tuan Puti? Bakit?
2. Paano nakaapekto ang ugali ni Tuan Puti sa relasyon nilang dalawa ni Manik Buangsi? Anong **ebidensiya** mula sa binasa ang magpapatunay dito?
3. Anong klaseng mangingibig si Manik Buangsi? Magbigay ng mga **patunay**.
4. Ano sa palagay mo ang mangyayari sa mga taong hindi nagtitiwala sa taong mahalaga sa kaniyang buhay?
5. Paano ninyo maihahalintulad ang relasyon ni Tuan Puti at Manik Buangsi sa mga relasyon sa kasalukuyan?

Magaling! Ipinakita mo ang iyong buong kahusayan sa pagsagot ng mga tanong. Ito'y nagpapakita na naunawaan mo ang aralin.

Halika't sagutan mo pa ang ikalawang pagsasanay.

B. Tukuyin ang mga kultura o tradisyong masasalamatin sa lugar na pinagmulan ng kuwentong-bayan at bigyan ng mga patunay o ebidensiya ang mga kultura/tradisyong naisulat.

MANIK BUANGSI <i>Kultura/tradisyon ng mga mamamayan sa Mindanao</i>	MGA PATUNAY

Ang akdang binasa mo isang halimbawa ng kuwentong-bayan o poklor na nagmula sa pook na naglalahad ng katangi-tanging salaysay ng kanilang lugar. Ito ay pasalitang pasalaysay sa tradisyong patuluyan na nauuri ayon sa nilalaman at pamamaraan ng paglalahad. Kadalasan ito ay nagpapakita ng katutubong-kulay tulad ng pagbabanggit ng mga bagay, lugar, hayop o pangyayari na soon lamang nakikita o nangyayari.

Ang kuwentong-bayan ay likha lamang ng guniguni kaya't wala itong katotohanan. Nagpasalin salin sa bibig ng ating mga ninuno, walang tanging nagmamay-ari nito kundi ang taumbayan.

Ang kuwentong-bayan ay binubuo ng mga kuwento tungkol sa buhay, pakikipagsapalaran, pag-iibigan, katatakutan at katatawanan na kapupulutan ng magandang aral.

Ating Alamin

Mga Pahayag sa Pagbibigay ng mga Patunay

May mga pahayag na ginagamit sa pagpapatunay ng katotohanan ng isang bagay. Makatutulong ang mga pahayag na ito upang tayo ay makapagpatunay at ang ating paliwanag ay magiging katanggap-tanggap o kapani- paniwala sa mga tagapakinig. Karaniwang ang mga pahayag na ito ay dinurugtungan na rin ng datos o ebidensiya na lalo pang makapagpapatunay sa katotohanan ng inilalahad.

Narito ang ilang pahayag na ginamit sa pagbibigay ng patunay:

- **May dokumentaryong ebidensiya-** ang mga ebidensiyang magpapatunay na maaaring nakasulat, larawan o video.
- **Kapani- paniwala** – ipinakikita ng salitang ito na ang mga ebidensiya, patunay at kalakip na ebidensiya ay kapani paniwala at maaring makapagpatunay.
- **Taglay ang matibay na kongklusyon-** isang katunayang pinalalakas ng ebidensiya, pruwera, o impormasyon na totoo ang pinatutunayan.
- **Nagpapahiwatig** – hindi direktang makikita, maririnig, o mahihipo ang ebidensiya subalit sa pamamagitan ng pahiwatig ay masasalamatin ang katotohanan.
- **Nagpapakita** – salitang nagsasaad na ang isang bagay na pinatutunayan ay totoo.
- **Pinatutunayan ng mga detalye** – makikita mula sa mga detalye ang patunay sa isang pahayag. Mahalagang masuri ang mga detalye para Makita ang katotohanan sa pahayag.
- **Nagpapatunay/ katunayan** – salitang nagsasabi o nagsasaad ng pananalig o paniniwala sa ipinahahayag.

-Pinagyamang Pluma 7

Pagyamanin

Upang lubos mong maunawaan ang ating aralin, basahin ang balita at sagutin ang mga pagsasanay.

Bagong Lindol sa Mindanao, Kumitil ng Maraming Buhay

Hindi bababa sa 6 tao ang kumpirmadong patay matapos yanigin ng isangmalakas na lindol ang ilang lugar sa Mindanao nitong Martes ng umaga.

Ayon sa ulat ng mga awtoridad, namatay ang isang estudyante mula sa Magsaysay, Davao del Sur dahil nabagsakan ng mga debris habang lumilikas. Namatay naman ang isang ama at kaniyang anak sa Arakan, Cotabato, ayon sa gobernador ng lalawigan na si Emily Lou Mendoza.

Isang buntis naman sa Tulunan, South Cotabato ang nasawi matapos madaganan ng kahoy habang lumilindol, sabi ng alkalde na si Reuel Limbungan.

Isang 36 anyos din ang nasawi sa Digos City, ayon sa alkalde na si Joseph Cagas. Alas-9:04 ng umaga nang maitala ang magnitude 6.6 na lindol sa may bayan ng Tulunan, South Cotabato. Umabot hanggang Intensity VII na pagyanig ang naramdaman sa ilang lugar gaya ng Tulunan at Makilala sa Cotabato, Kidapawan City, at Malungon sa Sarangani. Tumama ang lindol sa halos kaparehong lugar na tinamaan ng magnitude 6.3 na lindol noong Oktubre 16, na ikinamatay ng nasa 7 tao. Itinuturing na "main quake" ang lindol ngayong Martes kaysa lindol na tumama noong Oktubre 16, ayon sa Philippine Institute of Volcanology and Seismology (Phivolcs). Nilinaw naman ng Phivolcs na walang banta ng tsunami dahil nasa lupa ang sentro ng lindol. Nag-abiso rin ang Phivolcs ukol sa posibleng pinsala sa pagyanig at kahandaan sa aftershocks. Lumikas palabas ng mga gusali ang mga manggagawa, gaya ng mga empleyado sa mga business process outsourcing company, at estudyante dahil sa pagyanig.

Sinuspende na rin ang trabaho at klase sa ilang lugar para ma-assess ng mga awtoridad ang epekto ng lindol sa mga istruktura. Sa Davao City, 35 istruktura ang nakitaan ng bitak sa initial assessment ng City Disaster Risk Reduction Management Office kasunod ng lindol. Dalawa sa mga istruktura ay hindi muna magagamit dahil delikado.

Kasunod ng lindol, nanawagan din ang Malacañang sa mga residente ng Mindanao na manatiling kalmado.

Inatasan din ng Philippine National Police ang regional offices nito sa Mindanao na makipag-ugnayan sa mga lokal na pamahalaan kaugnay ng disaster response.

ABS-CBN News

-Ulat nina Francis Canlas,

Andoreena Causon, Arianne Apatan, Chrislen Bulosan, at Joey Tagbuba

Pag-isipan at Pag-usapan

Sagutin ang mga sumusunod na tanong. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ano ang paksa ng balita?
2. Ano –ano ang naging pinsalang dulot ng lindol sa lugar kung saan ito nangyari?
3. Batay sa balitang binasa, ano-ano ang **magpapatunay** sa pinsalang dulot ng Lindol?
4. Anong **ebidensiya** mula sa binasa ang magpapatunay na walang dapat ikabahala ang mamamayan sa banta ng tsunami kasunod ng malakas na lindol?
5. Ano - ano ang mga patunay sa maagap na pagresponde ng pamahalaan sa sakunang nangyari?

Pagsasanay 1

Isulat ang bituin ★ sa iyong sagutang papel kung ang pangungusap ay nagbibigay ng patunay at ✖ naman kung hindi.

- _____ 1. Nilinaw naman ng PHIVOLCS na walang banta ng tsunami dahil nasa lupa ang sentro ng lindol. Nag-abiso rin ang Phivolcs ukol sa posibleng pinsala sa pagyanig at kahandaan sa aftershocks
- _____ 2. Sa Davao City, 35 istruktura ang nakitaan ng bitak sa initial assessment ng City Disaster Risk Reduction Management Office kasunod ng lindol.
- _____ 3. Isang 36 anyos din ang nasawi sa Digos City, ayon sa alkalde na si Joseph Cagas. Alas-9:04 ng umaga nang maitala ang magnitude 6.6 na lindol sa may bayan ng Tulunan, South Cotabato.
- _____ 4. Ayon sa ulat ng mga awtoridad, namatay ang isang estudyante mula sa Magsaysay, Davao del Sur dahil nabagsakan ng mga debris habang lumilikas.
- _____ 5. Umabot hanggang Intensity VII na pagyanig ang naramdaman sa ilang lugar gaya ng Tulunan at Makilala sa Cotabato, Kidapawan City, at Malungon sa Sarangani

Pagsasanay 2

Piliin sa Hanay B ang mga inihahayag sa Hanay A. Isulat sa sagutang papel ang iyong sagot.

HANAY A

- _____ 1. Taglay ang matibay na Kongklusyon
- _____ 2. May dokumentaryong ebidensiya

HANAY B

- A. mga ebidensiyang magpapatunay na maaaring nakasulat, larawan o Video
- B. alitang nagsasaad na ang isang bagay na pinatutunayan ay totoo o tunay

_____ 3. Pinatutunayan ng mga detalye

_____ 4. Nagpapakita

_____ 5. Nagpapahiwatig

C. makikita mula sa mga detalye ang patunay sa isang pahayag

D. isang katunayang pinalalakas ng ebidensiya, pruwera, impormasyon na totoo ang pinatutunayan

E. sa pamamagitan ng pahiwatig ay masasalamain ang katotohanan

Isaisip

Binabati kita dahil matagumpay mong naisagawa ang mga naunang gawain sa modyul na ito. Sa bahaging ito, sasagutin mo ang mga sumusunod upang mailahad ang iyong natutuhan sa modyul.

A. Panuto: Isaayos ang mga salita sa loob ng kahon upang mabuo ang diwa ng mga pahayag.

A.

Kapani-paniwala, pahayag

Ebidensiya, sumusuporta

Matibay, paglalahad

Pahayag: _____

B.

Nakapagbibigay

Isang pahayag , mayroon

Katotohanan, patunay

Pahayag: _____

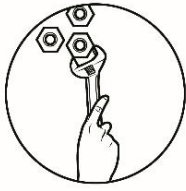
B. Ang mga pahayag ay mga isyu na kinakaharap ng buong Mindanao. Sagutin ang mga isyu o magbigay ng reaksiyon ukol dito gamit ang mga pahayag na nagpapatunay

1. Dahil sa pandemyang dulot ng Covid-19 isa sa mga naging solusyon ng pamahalaan upang masugpo ito ay ang malawakang pagpapatupad ng curfew sa bundong bansa. Ang mga lokal na pamahalaan ay mabilisan ding tumugon sa panawagang ito ng pamahalaan. Sa Lungsod ng Heneral Santos ang lahat ng mamamayan ay pinagbabawalang lumabas ng tahanan mula alas -9 ng gabi hanggang alas- 4 ng madaling araw. Para sa iyo nakatulong ito upang masugpo ang paglaganap ng virus?

Ang aking Reaksiyon at Patunay:

2. Pagbubukas ng Klase sa Agosto sa halip na Hunyo. Inilahad ng kalihim ng Edukasyon Leonor M. Briones na ang pagbubukas ng klase sa pampublikong paaralan ay sa Agosto ito ay dahil pa rin sa banta ng COVID - 19 sa mga guro at mag-aaral. Ito ay base na rin sa ginawang sarbey, pakikipagpulong at rekomendasyon ng IATF. Inilahad din ng kalihim ang iba't ibang modalities na maaaring gamitin sa pagtuturo upang maipaabot sa mga mag-aaral ang karunungan sa gitna ng pandemya. Handa na ba kaya tayo sa pagbubukas ng klase sa Agosto?

Ang aking Reaksiyon at Patunay:

Isagawa

A. Kuwentong-Bayan ng bayan ko

Matapos mong maisagawa ang lahat ng gawain tiyak kong lubusan mo nang nauwaan ang ating aralin. Ngayon ay ikaw naman ang magpapakita ng iyong galing. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

- Mag-isip ka ng isang kuwentong-bayan mula sa sarili mong bayan o lalawigan.
- Ilahad ang pamagat nito, maikling salaysay ng buod, kultura/tradisyong itinampok, mahalagang aral na maaaring matamo
- Sumulat ka ng mga patunay mula sa kuwentong- bayan na ito ay sumasalamin sa mga kultura/tradisyon ng nasabing bayan

Pamagat ng kuwentong-Bayan

Buod:

Kultura / Tradisyong itinampok	Mahahalagang aral na maaring matamo	Mga patunay na ang kuwentong-bayan ay salamin ng kultura/tradisyon ng nasabing bayan

Tayahin

Natupad mo na ang inaasahang pagganap sa araling ito. Binabati kita sa iyong husay sa pagsagot ng mga gawaing inihanda. Upang lubos na maunawaan ang ating aralin, sagutin mo ang sumusunod na mga katanungan. Ihanda ang sarili, huminga muna ng malalim. Simulan mo na!

Panuto: Basahin ang mga sumusunod na mga katanungan. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Tumutukoy sa mga ebidensiyang magpapatunay na maaring nakasulat, larawan o video.
 - A. dokumentaryong ebidensiya
 - B. nagpapakita ng datos
 - C. nagpapakita ng emosyon
 - D. dokumentaryong Analisa
2. Karaniwang ang mga pahayag na ito ay dinurugtungan ng _____ na lalo pang makapagpapatunay sa katotohanan ng inilalahad.
 - A. datos o ebidensiya
 - B. pangungusap
 - C. Dahilan
 - D. pangngalan
3. Akdang tuluyan na karaniwang naglalahad ng kaugalian at tradisyon ng lugar kung saan ito nagmula at lumaganap.
 - A. maikling-kuwento
 - B. pabula
 - C. nobela
 - D. kuwentong -bayan
4. Ang mga sumusunod ay pahayag na nagpapakikilala sa kuwentong-bayan, maliban sa isa?
 - A. Nagpasalin-salin sa iba't ibang henerasyon sa paraang pasalindila o pasalita
 - B. Nagtataglay ng anyong tuluyan at naglalaman ng mga kaugalian at tradisyon ng lugar na pinagmulan nito.
 - C. May iisang pangunahing tauhan na may mahalagang suliranin na dapat lutasin.
 - D. Pagmamay-ari ito ng isang tao lamang.
5. Mga salitang nagsasabi o nagsasaad ng pananalig o paniniwala sa ipinahahayag ay tinatawag na_____
 - A. patunay
 - B. dokumentaryong ebidensiya
 - C. pahiwatig
 - D. datos
6. Kilala ang islang ito bilang “Lupang Pangako o Land of promise”
 - A. Luzon
 - B. Mindanao
 - C. Visayas
 - D. Palawan
7. Sinasalamain ng kuwentong-bayan ang mga sumusunod maliban sa:
 - A. kaugalian
 - B. tradisyon
 - C. paniniwala
 - D. tunggalian

8. Ano ang tawag sa katunayang pinalalakas ng ebidensiya, pruweba o impormasyon?
 - A. konklusyon
 - B. ebidensiya
 - C. pahiwatig
 - D. impormasyon
9. Alin sa sumusunod na mga kuwentong-bayan ang nanggaling sa Mindanao
 - A. Si Malakas at si Maganda
 - B. Mariang Makiling
 - C. Manik Buangsi
 - D. Si Pula at si Puti
10. May layuning higit na maging malinaw ang isang kaisipang inihahayag.
 - A. pahayag na nagbibigay patunay
 - B. pagsasalayasay
 - C. pangangatuwiran
 - D. mahalagang kaisipan
11. Ang tulong mula sa iba't ibang bansa na umabot sa mahigit 14 bilyong piso ang nagpapakita sa likas na kabuting-loob ng tao anuman ang kulay ng balat at lahi mo. Anong uri ng pagbibigay ng patunay ito?
 - A. nagpapakita
 - B. nagpapahiwatig
 - C. nagpapatunay
 - D. dokumentaryong ebidensiya
12. Sa pagpapatunay ng isang bagay, mahalagang masundan ito ng _____.
 - A. Ebidensiya o datos
 - B. solusyon
 - C. pangangatwiran
 - D. salaysay
13. Umabot hanggang Intensity VII na pagyanig ang naramdaman sa ilang lugar sa Mindanao. Anong patunay ang makikita dito?
 - A. nagpapahiwatig
 - B. pinatutunayan ng detalye
 - C. matibay na konklusyon
 - D. pagsasalaysay
14. Nangimbulo ang mga kapatid ni Tuan Putli sa kanyang magandang kapalaran. Ang salitang may salungguhit at nangangahulugang?
 - A. natuwa
 - B. nainggit
 - C. nalungkot
 - D. nagalit
15. Kung ikaw ang tatanungin, anong mga paghahanda ang dapat gawin para maiwasan ang pinsalang dulot ng lindol?
 - A. pagsasanay ng pamilya para sa lindol
 - B. pananatiling matatag at nagkakaisa
 - C. pagiging kalmado
 - D. paghahanda ng mga gamit pang-emerhensiya

Karagdagang Gawain

Tiyak na kinagiliwan mo ang mga gawain sa modyul na ito. Dahil nagawa mo ang lahat ng mga gawain at lubusan mong naunawaan ang ating aralin ay bibigyan kita ng karagdagang gawain na siyang magpapamalas ng iyong kahusayan sa pagsulat at paglikha.

Gumawa ng isang travelogue hinggil sa lugar na iyong napuntahan o lugar na nilakbay mo dito sa Mindanao. Narito ang magiging gabay sa paggawa ng travelogue:

- Likas na kagandahan ng lugar
- Mga pahayag na magpapatunay sa kagandahan ng lugar
- Natutuhan sa paglalakbay
- Hihikayatin mo ang kapwa mo kabataan na pahalagahan at tangkilikin ang sariling atin. Ang Isla ng Mindanao

Binabati kita kaibigan! Napakagaling mo! Natapos at napagtagumpayan mo ang aralin. Sana'y naiwan sa iyong isipan ang lahat ng mga napag-aralan natin sa araw na ito.

Bagaman tapos na tayo sa araling ito, ihandang muli ang iyong sarili sa panibago na namang aralin, ang **Modyul 3: Pabula**

Susi sa Pagwawasto

SUBUKIN

A.

1. A
2. C
3. B
4. A
5. A
6. A
7. B
8. B

8. ✓

9. ✓

10. ✓

11. ✓

12. ✓

13. ✓

14. ✓

15. ✓

PAGYAMANIN

Pagsasanay 1

1. ★
2. ★
3. ★
4. ★
5. ★

Pagsasanay 2

1. D
2. A
3. C
4. B
5. E

TAYAHIN

1. A
2. A
3. A
4. C
5. A
6. B
7. C
8. A
9. C
10. A
11. A
12. A
13. B
14. B
15. C

TUKLASIN

A. Pagpapalawak ng Talasalitaan

1. nainggit
2. panakot
3. dalaga
4. maharlika
5. diyos

Sanggunian

Julian et.al. Pinagyamang Pluma *Ang Bagong Edisyon Baitang 7*. Kuwentong-Bayan: Ang Munting Ibon. Pahina 17-24

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph